

17. De seks tjenere.

I gamle dager levde der en gammel dronning, som var troldkjerring. Hun hadde den allerdeiligste datter under solen, men den gamle tænkte bare paa, hvorledes hun skulde lokke menneskene i fordærvelse, og naar der kom en frier, saa sa hun, at den som vilde ha hendes datter, maatte ogsaa utføre det som hun paala ham eller dø. Blændet av jomfruens skjønnhet lovte mange dette; men de kunde ikke utføre det som den gamle paala dem, og da var der ingen naade, de maatte knæle ned og hodet blev hugget av dem.

Nu hændte det sig ogsaa at en kongesøn fik høre tale om jomfruens store skjønnhet, og han sa til sin far: »Kjære far, la mig dra derhen, jeg vil fri til hende.« »Det tillater jeg aldrig,« svarte kongen, »kommer du dit, saa blir det din død.« Da blev kongesønnen sengeliggende og dødssyk og han laa i syv aar, og ingen læge kunde hjelpe ham. Da nu faren saa, at det allikevel vilde være forbi med ham, sa han med tungt hjerte til ham: »Dra hen og forsøk din lykke, for jeg vet ellers ikke at redde dig.« Da sønnen hørte dette, stod han op fra sit leie og blev frisk og gav sig glad paa veien.

Da han nu kom ridende igjennem en skog, saa han langt borte noget stort ligge paa jorden, og da han nærmet sig, kunde han se, at det var maven paa et menneske, som hadde lagt sig der, men hans mave saa ut som et litet berg. Da den tykke saa den reisende, reiste han sig op og sa til ham: »Behøver De nogen tjener, saa ta mig i Deres tjeneste.« Men

kongesønnen sa: »Hvad skulde jeg vel med slik en tyk mand?« »Aa,« sa den tykke, »det sier intet, naar jeg gjør mig rigtig umake, blir jeg tre tusen ganger saa tyk.« »Naar saa er,« sa kongesønnen, »saa kan jeg bruke dig, kom og følg med mig.« Da fulgte den tykke med kongesønnen, og da de var reist en mil, traf de paa en anden som laa paa jorden med øret ned i græsset. »Hvad gjør du her?« sa kongesønnen. »Jeg lytter,« svarte manden. »Hvad lytter du efter?« »Jeg lytter efter, hvad der gaar for sig i verden; for jeg hører alt, ja jeg hører endogsaa græsset gro.« »Si mig,« sa kongesønnen, »hvad hører du i den gamle dronnings gaard, hun som har den skjønne datter?« »Jeg hører sverdet suse, det hugger hodet av en frier.« Kongesønnen sa: »Dig kan jeg bruke, kom og følg med mig.«

Saa drog de videre, og da de var kommet et stykke frem, saa de et par føtter ligge der, ja noget av benene saa de ogsaa, men enden kunde de ikke se; men da de var kommet et godt stykke frem, saa de kroppen og endelig ogsaa hodet. »Ei,« sa kongesønnen, »hvad er du for en lang skjelm?« »Aa,« sa den lange, »det har intet at bety, naar jeg rigtig strækker mig ut, er jeg tre tusen ganger høiere end det største berg paa jorden. Jeg vil gjerne tjene Dem, hvis De vil ha mig i Deres tjeneste.« »Følg med,« sa kongesønnen, »dig kan jeg bruke«.

De drog videre og fandt en mand sittende ved veien som var bundet for øinene. Kongesønnen sa til ham: »Er du blind, eller har du svake øine, saa du ikke kan taale lyset?« »Nei,« svarte manden, »jeg tør ikke ta bindet av; for det jeg ser paa med mine

øine, det gaar itu, saa stor kraft er der i dem; kan det være Dem til nogen nytte, saa vil jeg gjerne tjene Dem.» »Følg med,« sa kongesønnen, »jeg kan bruke dig.»

De drog videre og traf en mand som laa midt i solsteken og han skjald og frøs over hele kroppen, saa ikke et lem stod stille paa ham. »Hvordan kan du nu fryse slik,« sa kongesønnen, »naar solen steker saa.» »Aa,« svarte manden, »jo varmere det er, desto mere fryser jeg, ja jeg fryser saa at frosten gaar mig gjennem marv og ben, og jo koldere det er, desto varmere blir jeg, og midt i isen kan jeg ikke holde det ut for varme, og midt i ilden kan jeg ikke holde det ut for kulde.» »Du er en forunderlig kar,« sa kongesønnen, »men hvis du vil tjene mig, saa følg med.»

Saa drog de videre og saa en mand staa der, som strakte hals og saa sig omkring utover alle berg. Da sa kongesønnen: »Hvad ser du saa ivrig efter?« Manden svarte: »Jeg har saa klare øine, at jeg kan se utover alle skoger og marker, daler og berg og igjennem den hele verden.« Kongesønnen sa: »Vil du, saa følg med mig; for slik en kar manglet jeg endnu.»

Nu drog kongesønnen med sine seks tjenere ind i byen, hvor den skjønneste og farligste jomfru levde; han gik til den gamle dronning og sa: »Hvis De vil gi mig Deres datter, vil jeg utføre hvad De maatte paalægge mig.« »Ja,« svarte heksen, »jeg vil gi dig tre ting at utføre; hvis du kan utføre dem alle tre, saa skal du bli min datters herre og egtefælle.« Prinsen spurte da: »Hvad er det jeg først skal utføre?« »Du

skal bringe mig den ring tilbake som jeg har mistet i det røde hav.»

Da gik kongesønnen hjem til sin tjenere og sa: »Den første ting er ikke let, der skal hentes en ring op av det røde hav, se nu til at faa fat paa den.« Da sa han med de klare øine: »Jeg vil se, hvor den ligger,« og han stirret ned i havet og sa: »Der ligger den ved siden av en sten.« »Den var det ingen sak at ta op,« sa den lange, »naar jeg bare kunde se den.« »Aa, jeg skal nok hjelpe dig!« ropte den tykke, la sig ned med munden i havet, lot bølgerne løpe ind og drak hele havet op, saa det blev saa tørt paa bunden som en eng. Nu bukket den lange litt paa sig og tok ringen op med den ene haand. Da blev kongesønnen glad og bragte ringen til den gamle; hun saa med forundring paa den og sa: »Ja det er den rigtige, den ting har du utført; men nu kommer der en anden. Paa engen foran mit slot græsser tre hundre fete okser, dem maa du æte op med hud og haar og ben og horn, og nede i kjælderens ligger tre hundre fat vin, dem maa du drikke dertil, og hvis der blir et gran igjen av okserne eller en draape av vinen, saa har du forbrutt dit liv.« Kongesønnen sa: »Maa jeg ikke be nogen gjester dertil, at spise alene smaker mig ikke.« Den gamle lo haanlig og svarte: »En kan du indby, saa du kan ha selskap, men ikke flere.«

Da gik kongesønnen til sine tjenere og sa til den tykke: »Idag skal du være min gjest og en gang æte dig rigtig fuld og mæt;« og den tykke gjorde sig færdig og aat de tre hundre okser, saa der ikke var et haar tilbake og spurte, om der ikke var mere end

den lille frokost. Og vinen drak han likeledes ut av fatene uten at behøve glas, og han drak den ut til sidste draape. Da maaltidet var til ende, gik kongesønnen til den gamle og sa, at nu hadde han utført det. Hun undret sig og sa: »Saa vidt som du har endnu ingen bragt det, men der er endnu en ting tilbake,« og hun tænkte: »Jeg skal nok faa dig, du skal ikke beholde dit hode;« derpaa sa hun: »Iaften bringer jeg min datter til dig i dit kammer og gir dig hende i dine armer, og dere kan ligge sammen der, men vogt dig, at du ikke sover ind; klokken tolv kommer jeg, og hvis hun da ikke mere er i dine armer, er det ute med dig.« »Aa,« tænkte kongesønnen, »det er en let sak, jeg skal nok være vaaken,« men han kaldte allikevel paa sine tjenere, fortalte dem, hvad den gamle hadde sagt og sa: »Hvem vet, hvad for en list der stikker under, det er bedst at være forsigtig, hold vakt og sørg for at jomfruen ikke igjen kommer ut av mit kammer.«

Da det nu blev nat, kom den gamle med sin datter og førte hende i kongesønnens armer og derpaa slynget den lange sig i en kreds omkring dem begge to, og den tykke stillet sig foran døren, saa ingen levende sjæl kunde komme ind. De sat der nu begge og jomfruen sa ikke et eneste ord; men maanen skinte gjennom vinduet paa hendes ansigt, saa han kunde se hendes vidunderlige skjønnhet. Han gjorde ikke andet end se paa hende og var fuld av glæde og kjærlighet, og hans øine blev ikke trætte; dette varte like til kl. 11, da faldt der ved den gamles kunster en trolddom over dem alle, saa de ikke kunde holde sig men sov ind, og i samme øieblik var ogsaa jomfruen borte.

Nu sov de haardt til klokken manglet et kvarter paa 12, da var det forbi med trolddommen, og de vaagnet alle igjen. »Hvilken ulykke,« ropte kongesønnen, »nu er jeg fortapt!« De tro tjenere begyndte at klage, men den, som hørte saa godt, sa: »Vær rolig litt, jeg vil lytte efter,« han lyttet et øieblik og saa sa han: »Hun sitter i en klippe tre hundre mil herfra og klager over sin skjæbne; nu kan du hjelpe, Langben, hvis du reiser dig rigtig op, saa er du der med et par skridt.« »Ja,« svarte den lange, »men han med de skarpe øine maa følge med, for at vi kan sprænge klippen.« Da tok den lange ham med de tilbundne øine op, og i kortere tid, end man aapner en haand var de ved det forheksede berg. Straks tok den lange bindet av den andens øine, og med det samme han saa paa klippen, sprang den i tusen stykker. Da tok den lange jomfruen paa sin arm, bar hende i et øieblik tilbake, kom igjen og hentet sin kamerat, og inden klokken slog tolv, sat de der alle igjen som før og var lystige tilmote. Da klokken slog tolv, listet den gamle troldkjærring sig frem med et haanlig ansigt, som om hun vilde si: »Nu er han min,« og hun trodde ikke andet end at hendes datter sat 300 mil borte i klippen; men da hun kom ind og saa sin datter i kongesønnens armer, kvak hun og sa: »Der er en som kan mer end jeg,« men hun turde ikke indvende noget og maatte love ham jomfruen, men hun hvisket hende i øret: »Det er en skam for dig, at han har vundet slik ved sine tjenere, og du ikke kan vælge dig en mand efter dit eget sind.«

Nu hadde jomfruen virkelig saa stolt et hjerte, at hun blev ærgelig herover, og den næste morgen lot hun kjøre 300 favner ved sammen, og sa til kongesønnen: »De tre ting, min mor paala dig, har du vel utført, men hvis du vil egte mig, maa du enten selv sætte dig midt inde i vedhaugen, sætte fyr paa og utholde ilden, eller ogsaa faa en anden til at gjøre det.« Nu tænkte hun, om end ogsaa hans tjenere er villige til at gjøre alt for ham, saa vilde dog ingen la sig brænde op, og av kjærlighet til hende vilde han nu selv sætte sig der, og saa var hun fri. Men da nu tjenerne hørte det sa de: »Vi har alle gjort noget, men frysepinden har ikke gjort noget,« og dermed satte de ham op paa vedhaugen, og satte fyr paa. Da slog ilden op og brændte i tre dager, indtil al veden var fortæret, og da den slukket, stod Frysepinden midt inde i asken og skjalv som et aspeløv og sa: »Slik har jeg endnu aldrig frosset i mine levedage, og hvis det hadde varet længere var jeg blit til is.« Nu var der ikke flere utflugter at finde; den skjønne jomfru maatte gifte sig med kongesønnen, men da de reiste til kirken, sa den gamle: »Jeg kan aldrig til late det,« og saa sendte hun krigsfolk efter dem, som skulde nedhugge alt, hvad de traf paa, og bringe datteren tilbake til hende. Men han som hørte saa godt, hadde spidset øren og hørt alt, hvad den gamle sa, og han fortalte det til den tykke; denne spyttet et par ganger bak vognen, saa der blev et stort vand, som krigsfolkene blev liggende i og druknet. Da de ikke kom tilbake, sendte den gamle ryttere i harnisk efter dem, men han som hørte saa godt, hørte dem komme og tok bindet fra øinene paa den hvasøiede;

han saa litt skarpt paa fienderne, da sprang de itu som glas. Nu reiste de uforstyrret videre og da de var viet i kirken, tok de seks tjenere avsked og sa: »Vi vil nu reise videre ut i verden og forsøke vor lykke.«

En halv mil fra slottet var en landsby; der gik en gjæter og vogtet svin; da de kom derhen, sa kongesønnen til sin kone: »Vet du nu ogsaa rigtig hvem jeg er? Jeg er ikke nogen kongesøn, men bare en gjæter, og den som gaar der og gjæter, er min far, og nu maa vi to ogsaa hjelpe ham at gjæte.« Saa steg han av med hende og gik ind i et vertshus og sa hemmelig til vertshusfolkene, at de om natten skulde ta de kongelige klær bort. Da hun nu vaagnet op om morgenen hadde hun ingen klær, og vertinden gav hende en gammel kjole, et par uldstrømper, og lot som det var en stor gave og sa: »Hvis det ikke var for Deres mands skyld, saa hadde jeg ikke git Dem det.« Da trodde hun, at han virkelig var en svinegjæter, og hun vogtet svinene sammen med ham og sa: »Jeg har fortjent det, fordi jeg var saa stolt.« Dette varte i otte dager, da kunde hun ikke mere holde det ut, for hendes føtter var blit saare. Da kom der nogen folk som spurte hende, om hun rigtig visste hvem hendes mand var. »Ja,« svarte hun, »han er en gjæter, og nu er han gaat ut for at drive litt handel.« Men de sa: »Følg med os, saa vil vi føre Dem til ham,« og nu førte de hende til slottet, og da de kom ind i salen, stod hendes mand der i kongeklær, men hun kjendte ham ikke, før han faldt hende om halsen, kysset hende og sa: »Jeg har litt

saa meget for dig, derfor skulde du ogsaa lide noget for min skyld.« Nu først blev brylluppet rigtig høitideligholdt, og den som har fortalt dette vilde ønske, at han ogsaa hadde været med der.

---

18. Næpen.

To brødre tjente som soldater, den ene var rik, den anden fattig. Men den fattige vilde se at komme ut av sin nød, derfor trak han soldaterkjolen av, og blev bonde. Han spadde og grov et stykke jord og saadde næpefrø. Sæden kom op og der vokste frem en næpe, som var baade stor og tyk, og den blev bestandig tykkere og tykkere. Den vilde aldrig holde op at vokse, saa man kunde kalde den en dronning for alle næper, for aldrig hadde man set make til denne og vil heller ikke faa det at se. Tilsidst blev den saa stor, at to hester knapt kunde trække den, og bonden visste ikke, hvad han skulde gjøre med den, heller ikke visste han, om den skulde bringe ham lykke eller ulykke. Tilsidst tænkte han: »Hvis du sælger den, saa faar du vel neppe stort for den, og hvis du selv vil spise næper, saa smaker de smaa like saa godt; bedst er det at du bringer den til kongen og forærer ham den.« Han læsset den da paa vognen, spændte to hester for, bragte den til kongsgaarden og gav kongen den. »Ei,« sa kongen, »det er en forunderlig ting, jeg har set meget rart i mine dager, men make til denne har jeg endnu aldrig